

La femosa

MARÇ 1980

PÒRTIC

Aquesta vegada estem en moments electorals i potser ja hi haurà resultat definitiu al Parlament quan la revista arribi a les teves mans. Que el Cal ens hagi il·luminat a tots!

Posar la papereta dintre d'una caixeta transparent és un pas molt fàcil, però cal fer-lo pesen i repesen els pros i contres ja que és massa el que ens hi juguem. Catalunya depèn en cada moment del nostre vot!

Itera parlant de la revista: ja són més els escrits i més els qui han escrit però encara són molts més els escrits que estan a casa i tenen ganes de sortir al carrer. Per la prepare els esperem, cal aprofitar el moment no sigui que entri al Parlament un Conseller de Cultura amb ganes de fer funcionar la tiacra.

Avui parlem a història de tots els alcaldes que hi ha hagut a Artesa del XVIII ençà, d'alcaldes que treballaren pel poble però que no feien footing. Footing com indiquem s'he de fer en aquestes pàgines. També parlem de moltes altres coses i als acudits posem quatre coses en solfa.

Dona la revista poc a poc i llegix-la de grassa, o millor fes-ho al revés i que ho passis bé

Vina Mare

Escric aquestes ratlles perquè m'he dolgut al llegir la CARTA ALS PARES que va sortir publicada al butlletí passat.

Reconec que no tenim al nostre poble zones verdes i llocs on puguin ocupar-se i fer esport els nens, però d'això a dir que, si hi fossin no tindrien professors per ensenyar-los-hi, no diria tant! donat que no han tingut oportunitat de demostrar-ho i per aquesta raó ens quedem, més ben dit, quedo tranquil la perquè esperem que les coses canviaran i que els nostres fills tindran tot allò que fins ara els ha mancat per falta de mitjans; però mai podrem dir per falta de professors, i crec que tenim dret a dir això, ja que els nostres fills sí que hi van a l'Escola d'Artesa.

Quant a què als pares sols ens preocupa que els nostres fills siguin uns "empollonats" i els primers de classes, sense importar-nos res més, és una mentida. No tothom és un gran matemàtic, però crec que els mestres (i així ho demostren) són responsables i fan el que poden perquè els nostres fills, que no van a "Col.legi a Lloide", sàpiguin al acabar la Bàsica, no solament resoldre problemes de sumar, sinó també, de dividir i del que calgui; i per això i altres coses, no ens cau la cara de vergonya al preguntar als nens "el que fan al col.legi"

Així intentem, i per això hem format ara l'Associació de Pares d'Alumnes que juntament amb els mestres, procurar fer tot allò que es cregui més convenient de cara a la tasca educativa dels nostres fills.

Ramona Costafreda

La Femosa ha passat aquesta carta a Antoni Barrós que ens a través dues notes d'aclariment

1ª Els meus fills no van a un "Col.legi a Lloide". Van a un Col.legi naCio nel que hi ha a Lloide per no anar a un col.legi naZional qualsevol com el d'Artesa. Al col.legi dels meus fills s'ensanya català i en català (el castellà és una assignatura més, com el francès)

2on L'article va ser escrit, no per molestar als pares sinó més bé perquè els pares "estirassin" les orelles" als mestres si calia, ja que jo no els he descobert la responsabilitat enllac i en un proper número donaré proves clares del que dic. A.S.

Sugeriments

NOTES DE SUGGERIMENTS.-

Als pobles s'acdevenent coses que moltes vegades passen desapercebudes. No se'ls dóna cap importància. Als pobles petits com Artesa qualsevol cosa que passa és important. Qualsevol cosa és bona per a parlar-ne o per a escriure'n un article i publicar-lo en aquests fulls. Quan els anys han passat, si la notícia és impresa, se'n pot fer un estudi i valorar. llavors, tot allò que ha aportat al poble (bo o dolent). Personalment crec que no s'hauria deixar passar res sense que ens sortigués una nota a la FEMOSA.

Molts voldrien escriure alguna cosa per a col·laborar al BUTLLETÍ, però no saben mai de que parlar. He apuntat unes "notes" de les quals es podria escriure un article de cadascuna, i em sembla que no faria falta afegir que de qualsevol notícia se'n pot parlar a favor o en contra, exigint o concedint, o simplement donar l'informació.

De les coses de les quals ara mateix, es podria escriure algun cosa són;

COOPERATIVA DE PA "LES GARRIGUES"

Com funciona? Quants pobles mengen pa de la "Panificadora" d'Artesa? Quants Kilos de pa couen cada dia? Fan altres coses? Segurament que hi ha moltes més coses que ens podrien interessar.

ASSOCIACIO DE PARES D'ALUMNES

Fa poc s'ha constituït a Artesa l'A.P.A. Quants socis hi ha d'Artesa i quants dels altres pobles? Com rutlla Quins projectes tenen? Podria fer-se una entrevista als membres de la junta.

ELECCIONS AL PARLAMENT DE CATALUNYA

Alles llistes de candidats al nostre parlament hi surt dos o tres noms d'artesencs. Això vol dir que al nostre poble tenim un alt nivell de politització?

Per aquesta resposta caldria estudiar també el nombre d'afiliats als partits polítics i als sindicats...

COL·LABORACIO CIUTADANA

Hem sentit pels altaveus que l'ajuntament convidava als veïns a esportar pins i a cercar pedres pel poliesportiu. Quina ha estat la resposta popular?

ESPORT

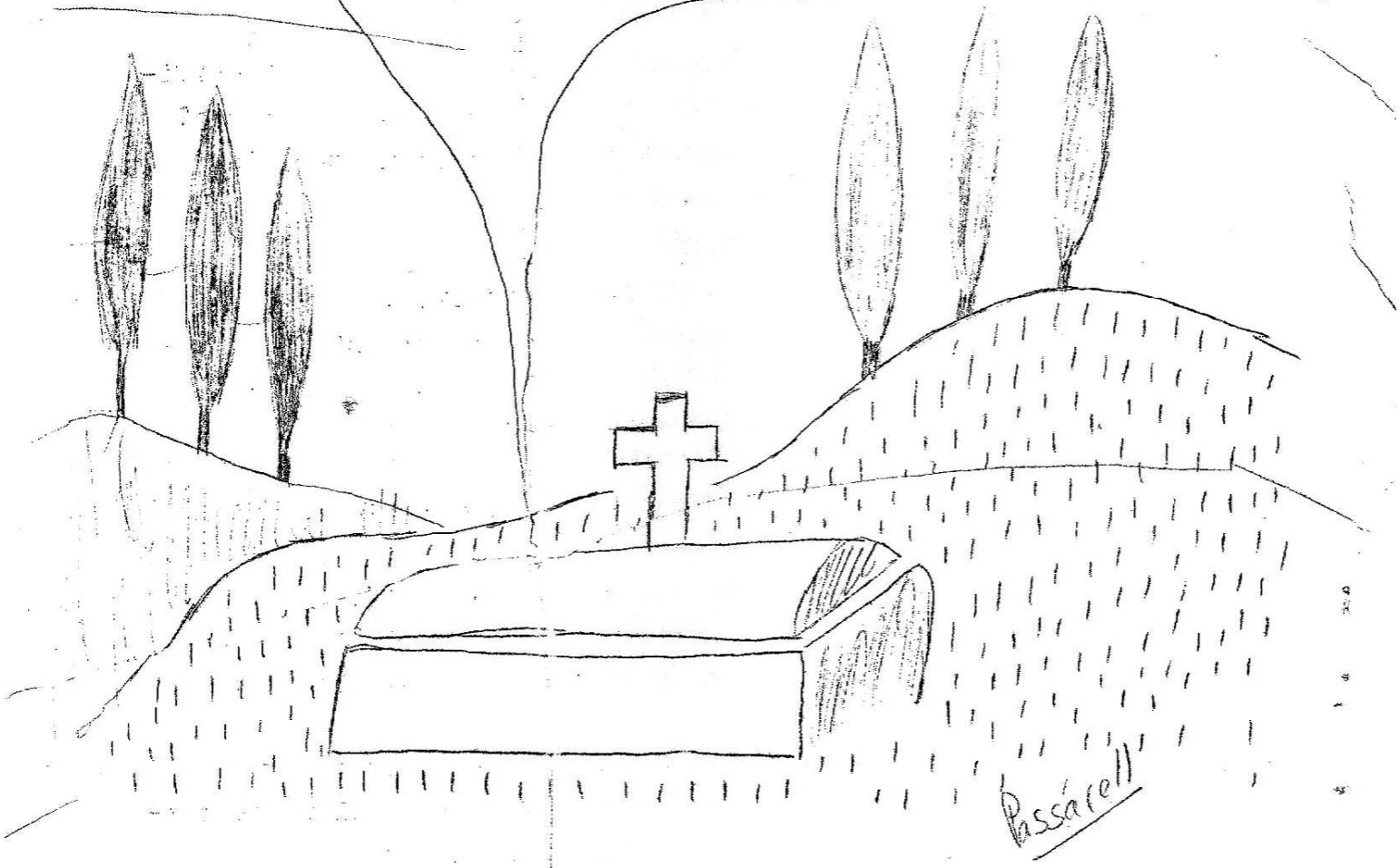
Quin és el grau de civisme esportiu dels seguidors de F. C. Artesa? Que passa que els arbitres no volen venir a Artesa?

ECOLOGIA

Ací hi ha un a llarguíssima llista de temes: Quants caps de caça (conills, llebres) i perdius) maten a l'any els caçadors d'Artesa? Quantes parelles de perdius queden al nostre terme? Això d'omplir les ensofetadores a qualsevol lloc i de els envasos de les insecticides allí on els pagesos els ve, pot ésser perillós a la llarga? com se podra evitar? Perque els coloms moren a carrera feta quan arriba la primavera ?

MEUCUT

Aixó no està bé
als morts andalusos els deixaven
votar i als mort catalans no.
Després diran que no son rassistes

Passarell

Fulls d'història.

Els Batlles d'Artesa de 1.719 a 1.832.-

Amb el decret de Nova Planta (1.716), Catalunya perdia l'antiga organització constitucional, així com totes les institucions de Govern. El país passa a estar controlat per la Corona, mitjançant funcionaris nomenats directament des de Madrid i adictes a la nova línia dels Borbons. L'organització del govern municipal també fou afectada pels canvis que sacsejaren tots els estaments polítics catalans. En les ciutats grans els càrrecs eren proveïts per reials ordres, essent alguna vegada amb caràcter vitalici, a favor d'algun adicte a la Corona. En els llocs petits (cas d'Artesa), en els que fou mantinguda la jurisdicció senyorial, els càrrecs eren de renovació anual (o cada dos anys) i era a proposta de l'Audiència. Fruits d'aquest tipus de nomenament, es troben avui a l'Arxiu de la Corona d'Aragó els noms dels batlles i regidors de tots els pobles de Catalunya, des de 1.719 a 1.832.

Pel que fa a Artesa podem dir que segons consta en la introducció del document, tenia al 1.719 15 cases i per aquesta raó havia de tenir un batlle, que era nomenat pel Gran Prior de Catalunya i dos regidors nomenats per l'Audiència, no s'ha d'oblidar que Artesa seguia pertanyent a l'ordre de San Joan de Jerusalem.

Si llegiu el nom de la gent que accedia a aquests tres càrrecs os adonareu, que gairebé, sempre eren els mateixos, cosa que passa en la immensa majoria de llocs de Catalunya, és normal ja que aquests càrrecs hi accedien els més rics de cada població. Donant-nos doncs la llista que presenten a continuació a més dels noms d'alguns avantpassats nostres els dels que tenien més bens, dins d'Artesa en els anys de 1.719 a 1.832.-

- 1.719.- Batlle: Salvador Jover
Regidors: Pedro Juan Gallart i Juan Jover
- 1.721.- Batlle: Salvador Jover
Regidors: Felip Bosch i Blasi Olomi
- 1.722.- Batlle: Salvador Jove
Regidors: Francisco Oro i Pere Joan Gallart
- 1.723.- Regidors: Felip Bosch i Joan Jové
- 1.724.- Batlle: Felip Bosch
Regidors: Pere Joan Gallart i Blasi Olomi
- 1.725.- Regidors: Gaspar Gallart i Josep Porta
- 1.726.- Regidors: Felip Bosch i Francisco Jover

- 1.728.- Regidors: Joan Jover i Per Joan Gallart
- 1.729.- Regidors: Gaspar Gallart i Blasi Olomi
- 1.730.- Regidors: Francisco Jover i Felip Bosch
- 1.731.- Batlle: Francisco Oro
Regidors: Felip Bosch i Joan Jover
- 1.732.- Regidors: Gaspar Gallart i Francisco Jover
- 1.733.- Batlle: Ignasi Oro
Regidors: Francisco Jover (menor) i Jaume Pelegri
- 1.734.- Batlle: Felip Bosch
Regidors: Felip Bosch i Francisco Oro
- 1.735.- Regidors: Gaspar Gallart i Joan Jover
- 1.736.- Batlle: Francisco Jover
Regidors: Francisco Oro i Jaume Batlle
- 1.739.- Regidors: Miquel Olomi i Pere Oro
- 1.740.- Regidors: Francisco Jover i Jaume Batlle
- 1.741.- Regidors: Francisco Oro i Pere Joan Bosch
Batlle: Miquel Olomi
- 1.742.- Regidors: Felip Bosch i Jaume Pelegri
- 1.743.- Batlle: Pere Joan Bosch
Regidors: Francisco Jover i Jaume Batlle
- 1.744.- Regidors: Francisco Oro i Joan Bellmunt
- 1.768.- Regidors: Miquel Olomi i Francisco Gallart
- 1.769.- Regidors: Francisco Oro i Font i Jaume Batlle i Argilaga
- 1.770.- Regidors: Isidro Carrera i Pere Joan Bosch
Proc. Sindic: Josep Oro i Guiu
- 1.771.- Regidors: Joan Pelegri i Josep Batlle
- 1.772.- Regidors: Francisco Oro i Font i Joan Olomi
- 1.773.- Regidors: Pere Joan Bosch i Felip Nogué
Proc. Sindic: Jaume Batlle i Argiles
- 1.774.- Regidors: Josep Oro i Caldero i Josep Bellmunt
- 1.775.- Batlle: Francisco Oro i Font
Regidors: Isidro Carrera i Joan Pelegri
- 1.776.- Regidors: Francisco Gallart i Josep Batlle i Balleste
Proc. Sindic: Joan Olomi
- 1.777.- Batlle: Francisco Gallart
Regidors: Josep Oro i Caldero i Josep Nogué
- 1.778.- Regidors: Pere Joan Batlle i Josep Bellmunt
- 1.779.- Batlle: Pere Joan Bosch
Regidors: Francisco Oro i Guiu i Isidro Carrera
Proc. Sindic: Felip Alegre
- 1.780.- Regidors: Jaume Batlle i Argelaga i Joan Pelegri
- 1.781.- Batlle: Pere Joan Batlle
Regidors: Josep Oro i Caldero i Jaume Anton Paris
- 1.782.- Regidors: Pere Joan Bosch i Joan Olomi
Proc. Sindic: Josep Bellmunt
- 1.783.- Batlle: Felip Bosch
Regidors: Francisco Oro i Josep Batlle i Balleste
- 1.784.- Regidors: Francisco Gallart i Felip Alegre
- 1.785.- Batlle: Josep Jove i Rius
Regidors: Josep Batlle i Argelaga i Francisco Oro i

- 1.785.- Batlle: Josep Jove i Rius
Regidors: Josep Batlle I Argelaga i Francisco Oro
i Guiu
Proc. Sindic: ~~Jaume Miralles~~
- 1.786.- Regidors: Isidro Carrera i Joan Pelegri i Minguet
- 1.787.- Batlle: Josep Mor
Regidors: Josep Oro i Josep Batlle i Balleste
- 1.788.- Regidors: Felip Bosch i Felip Alegre
Proc. Sindic: Felip Gallart
- 1.816.- Regidors: Joan Pelegri i Francisco Gallart i
Sanfeliu
- 1.817.- Batlle: Josep Guiu
Regidors: Joan Olomi i Mateu Iglesias
- 1.818.- Regidors: Felip Gallart i Ramon Falguera
Proc. Sindic: Jaume Anton Paris
- 1.819.- Batlle: Josep Civit
Regidors: Josep Oro i Bragós i Salvador Jove
- 1.820.- Regidors: Pere Joan Batlle i Miquel Batlle i Cosi
(menor)
- 1.825.- Batlle: Josep Oro
Regidors: Francisco Gallart i Josep Olomi
Proc. Sindic: Ramon Carrera
- 1.826.- Batlle: Joan Bosch
Regidors: Josep Civit i Pere Bellmunt
Proc. Sindic. Ramon Falguera
- 1.827.- Batlle: Josep Olomi
regidors: Francisco Oro i Bragós i Ramon Carrera
Proc. Sindic. Francisco Gació
- 1.828.- Batlle: Salvador Jove
Regidors: Joan Olomi i Francisco Gallart i Torrent
Proc. Sindic. Jaume Carrera
- 1.829.- Batlle: Josep Batlle i Batlle
Regidors: Joan Bosch i Vicent Oro
Proc. Sindic: Ramon Falguera (mayor)
- 1.830.- Batlle: Antonio Drudis
Regidors: Josep Bellmunt i Miquel Olomi
Proc. Sindic. Francisco Falguera
- 1.831.- Batlle: Vicent Oro
Regidors: Josep Batlle i Antonio Garros
Proc. Sindic: Josep Porqueres
- 1.832.- Batlle: Josep Civit
Regidors: Miquel Batlle (mayor) i Ramon Falguera
(menor)
Proc. Sindic: Francisco Oro (menor).

José Ramon Gallart

"EL Footing"

En l'actualitat hi ha gran nombre de persones que s'interessen / en la pràctica d'aquesta mena d'esport anomenat Footing. Anem, doncs, a veure de què es tracta.

La paraula footing, d'origen anglès, significa "fent peu", aquest "fer peu" té lloc en un terreny més o menys accidentat, sender o camí part de bosc... a les ciutats els hi queda l'alternativa dels parcs o bé la carretera (lloc menys indicat).

Entre els avantatges, en la pràctica d'aquest esport hi trobarem en primer lloc l'augment de l'activitat de tots els nostres òrgans: augmenta la filtració del ronyó; l'eliminació de l'orina, les funcions del cor, de l'aparell circulatori, pulmons fetge... i una millor sudoració i la conseqüent eliminació de toxines, purificant la part interna del cos.

En la seva pràctica continuada observarem com es normalitza la freqüència cardíaca, reduint el nombre de polsaments. Millora la funció circulatoria, la qual cosa prevé l'arteriosclerosi o enduriment de les artèries. Equilibra la tensió arterial i evita reuma, artritis... tamateix afavoreix el desig d'allunyar-se de les toxico-manies com són el tabac, l'alcohol, cafè... ja que tot això merma les facultats físiques, i un mateix s'obligar a deixar de banda aquests costums davant de la pràctica regular de l'esport.

Quant a la roba, utilitzarem unes sabatilles d'esport blanques (quets), mitjons de fil de cotó, mai de fibres artificials, ampla camiseteta, pantalons d'esport prou amplis per evitar la dermatitis produïda pel fregament continuat de la roba amb la pell. Ens posarem xandal o m segons la temperatura.

Quant al temps dedicat a la pràctica d'aquest esport, serà progressiu, començant per quinze o bé deu trenta minuts, d'acord amb la resistència de cada persona; anem augmentant fins una hora diària. Tant de bo que aquest esport es pugés practicar tots els dies, si això no és possible és suficient tres cops la setmana en dies alterns; si més no, si el treball quotidià ens impideix aquest darrer recurs, podem afegir que és del tot positiu practicar-lo encara que només sigui els caps de setmana i dies festius.

Quant a la tècnica, interessa començar poc a poc, mantenir un ritme constant, sens disminuir o augmentar la velocitat d'una manera brusca. Els braços es mantindran fluïxos, seguint el ritme. Els peus tam-

poc s'alçaran massa de terra, mantindran un ritme reglat; la respiració es farà, en principi pel nas, si resulta insuficient, respirarem també per la boca, però és aconsellable fer-ho solament pel nas. l'estòmac té que restar buit.

En acabar el recorregut convé caminar una estona, fer inspiracions i espiracions profundes, relaxar-se, evitant, però, el tenir fred, posant-nos més roba si cal.

Una dutxa d'aigua freda i breu, arrodonirà aquest beneficiós -- exercici que acabem de fer.

Hon pot presentar problemes com les tiretes que no impediran de continuar, ja que al cap d'uns dies desapareixeran. Es aconsellable també, anar acompanyat, així el recorregut es fa més distret i lleu.

Bona cursa!!

Atalaia

Manifestació frustrada.

Aquesta és la història d'una manifestació que no s'esdevingué. Potser molts dels que ara estareu llegint aquestes ratlles no sabreu a què em refereixo, doncs bé, us ho explicaré de la millor manera que pugui.

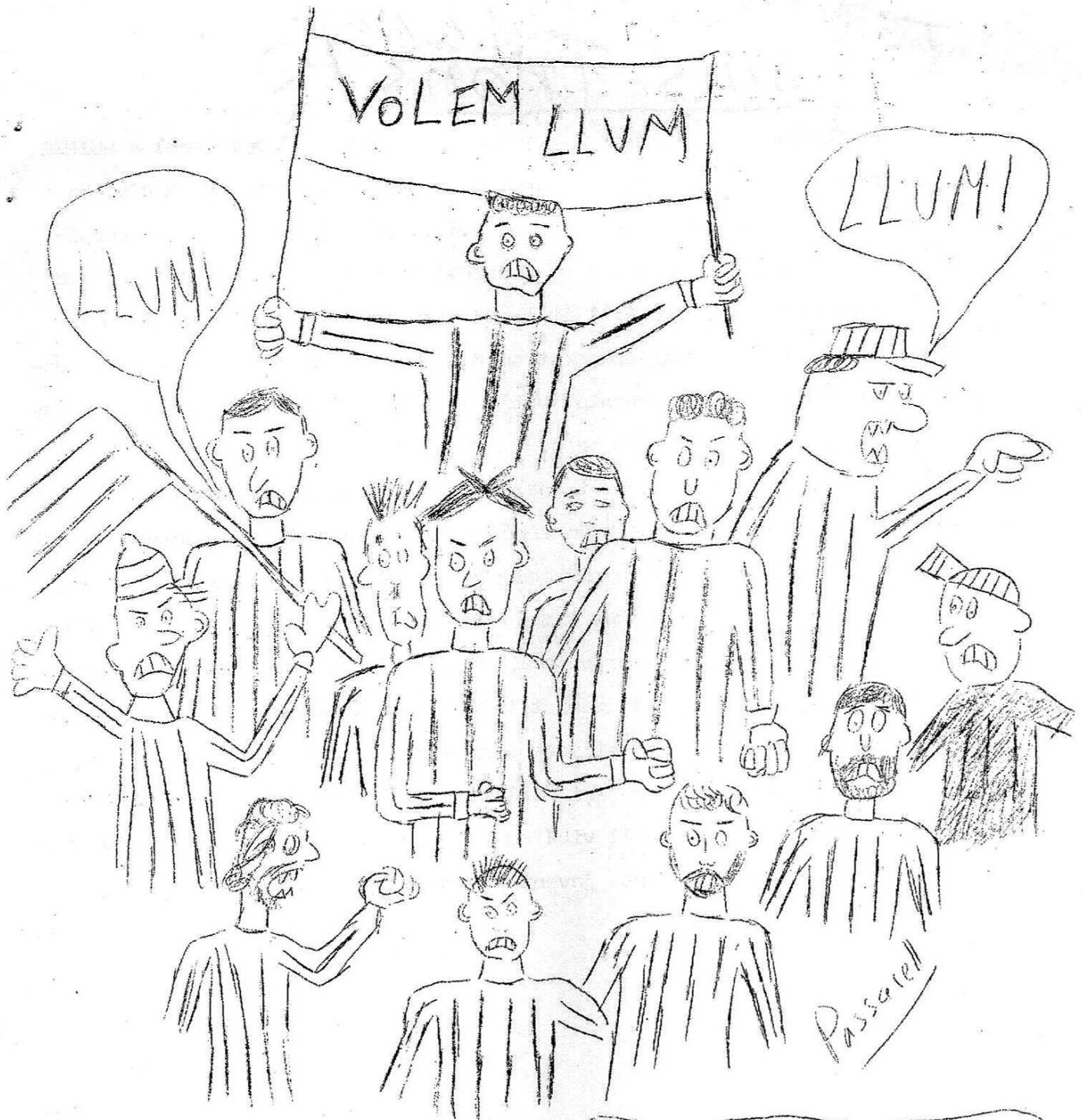
Torno a començar com abans: aquesta és la història d'una manifestació que no s'esdevingué. Conten els rumors que corren que el C.F. Artesa cada diumenge perdia a domicili i és clar allò no podia ser. Els socis es desesperaven, els jugadors estaven demoralitzats i perquè no dir-ho el club anava al darrer lloc de la classificació.

Es buscaren els mitjans que havien provocat tot aquell desastre: que si aquell no marcava cap gol, que si l'altre se'ls deixava passar tots, i conten que els més antics deduiren que tota aquella "martingala" tant sols s'arroglava de dues maneres, o definitivament es posava la llum al camp per poder-hi entrenar o bé sopar cada dissabte a les Arcades (pagant el soci, és clar!) La segona solució no estava pas gens malament, però els socis pagaven per veure guanyar no per veure sopar, així que a la fi s'optà per intentar, per tots els mitjans, de solucionar el problema amb la primera solució. Els del futbol, valgui l'expressió, estaven cramsats i no era per menys, els pala de llum ja estaven cal·locats, els focus també però la llum no arribava, no arribava ni per mal de morir; l'Artesa seguia perdent a domicili i ningú no entenia res.

La història ja durava a casa, s'havia de prendre una determinació radical, "in extremis", s'estudiaren les alternatives, algun fort posà una vegada més sobre el "tapete" la idea dels sopars però fou rebutjada. S'havia de pensar alguna altra cosa que fos efectiva ràpid sobre l'Ajuntament i concisecies a l'opinió pública, algú proposà un fet que a més d'efectiu fos història, concient que l'Artesa fins llavors l'únic que havia fet era riure, proposà d'organitzar una manifestació davant l'Ajuntament per protestar per la manca de llum al terreny esportiu.

La manifestació seria el dia 31 de gener, dia que l'Ajuntament tenia pla. Però aïllatzars de la vida, la llum arribà poc abans de l'hora que s'havia acordat per la manifestació.

Aquell dia potser no passarà a la història, com tampoc passaran a la història tots aquells petits fets de cada dia però quedarà a la ment d'aquells que com jo, o com tu, estirant lector, ens agrada recordar aquestes petites coses que fan la vida quotidiana del nostre poble. I, com al començar, torno a dir, aquesta fou la història d'una manifestació frustrada.

RESULTAT.

EL ARTESA	0
RAPID-AJUNTAMENT	0

DIMECRES : : :
 dia 31 de Gener.
 BALL de BASTONS

INCIDENCIES.- EL PARTIT FOU SOSPES PER L'ARBIT ABANS DE COMENÇAR, PER JUTJAR QUE EL CAMP JA TENIA LLUM

I Quins Trons!

Avui he llegit el diari que el govern vol reduir l'edat penal a QUINZE anys..... Doncs que bé! No és per a res, però dins d'aquest govern n'hi ha uns quants que tenen més cura que sequens D'aquí a uns anys la reduiran als 13 . Un noi robarà una poma perquè té gana i en alça menula! amb aquest pas un nenot es pixarà al llit i en! cinc anys per escàndol públic.

Tot això dit una mica exagerat, en fa pensar molt seriósment: al reduir l'edat penal perquè la joventut està podrida és el vell i conegut refrany de l'arbre que no deixa veure el bosc.

Si fossim una mica concients i ens paréssim a pensar, ens adonaríem que el bon metge no és el que talla el braç sinó el que el cura i remarcant-ho una mica, el que compta és arribar a guarir aquesta joventut, no tancar-la.

En defensa d'aquesta joventut també vull dir que si està podrida és perquè se l'ha deixat sola al carrer, desocupada, exclòtada, discriminada, marginada.

Però és clar, el govern i la societat té coses més importants que fer, que ocupar-se del jovent. Tot el sis milions d'espanyols de no-res!

Si això continua així la majoria del jovent d'aquí a uns anys estarem tots tancats al "talego", però ull viu! que hi ha un refrany que diu: "Joventut divi traser" i una societat sense jovent és una marda

MICROPUNT

Raons per ésser a la cooperativa

(Dins de les moltes possibles raons que hom pot tenir per a formar part d'una cooperativa hi ha la part econòmica; de totes les raons, aquesta, és la més egòtista, però és també la més compartida)

Cada vegada s'evidencia més bé de que ens cal un esforç col·lectiu per a poder sobreviure econòmicament, dins de la nostra societat sense caldre desertar de ser pagès. Cada vegada és més clar que l'economia agrícola individual lluita amb desavantatge dins d'aquest món materialitzat en les indústries, els serveis, els intermediaris,..... tenen l'hegemonia del poder econòmic.

Cada vegada amb més claritat que si els pagesos petits volem continuar vivint del nostre treball i dels nostres productes agrícoles ens cal aplegar per a ajuntar tot el nostre esforç dins d'una cooperativa. Només d'aquesta manera podem oferir molt (tots els nostres productes junts) per a aconseguir millors preus. Si podem aconseguir vendre a millors preus podrem comprar, també, a millors preus tots els productes que a nosaltres ens fan falta, els adobs i els insecticides entre molts d'altres, i això, és clar, és bo.

Ara el nostre poble s'estan fent xerrades i reunions en un intent de formar una cooperativa. Aquest intent té moltes possibilitats de reeixir, ja que la gent que hi treballa és jove i optimista, i que tot i éssent jove i optimista és responsable, i per això mateix palosa aquesta necessitat, vital, de tenir una cooperativa, la creació de la qual no podem ajornar ja més.

Al nostre poble que tenim una mentalitat oberta per a assimilar amb facilitat tot això i allò que ens ve de fora som reticents en treballar en cooperació, tenint (en aquesta qüestió) una mentalitat ben tancada, i això pot ésser la nostra perdició, ja que com hem dit més amunt l'economia ens va tancant les portes a tots els pagesos, i al nostre poble som en immensa majoria, una comunitat pagesa de petits propietaris.

No fa falta afegir-hi res més. Jo ho vaig així, i per això, ja m'he apuntat com a soci a la futura cooperativa artesana. No sé si serem molts o molt pocs; tant se val jo hi seré.

A.C.

REFRANYS POPULARS

En aquest número de la revista, encetem la publicació d'una sèrie de refranys, endevinalles, cantarelles, embarbussaments... i dites populars, que estan molt arrelades al nostre poble; però que es van perdent, bé sigui perquè han canviat els costums (feines del camp, festes, temps...) o per la manca de les tertúlies. a l'entorn de la llar de foc a l'hivern o a la fresca del carrer a l'estiu, on els avis contaven acudits, refranys, contes, cançons... i la canalla es quedava embadalida escoltant-los.

Ara, en comptes d'això, ens estinem més, seure davant la televisió a veure els "Grans Relats" o el que ens vulguin oferir.

Els mesos de l'any en Refranys

L'aigua del Gener, posa el gra al graner,
i el vi al seller.....

-El sol del Febrer, mascara més que un calderer.

-El Febrer de cap o de cua l'ha de fer.

-Març, marçot, mata l'ovella i el pastor si pot.

-A l'Abril, cada gota en val per mil.

-A l'Abril, el blat s'estira com un fil.

-Pel Maig, cada dia un raig.

-Pel Juny, la falç al puny.

-Pel Juliol, la forca al coll.

-El qui no bat al Juliol, no bat quan vol.

-Al Juliol ja hi ha virol.

-A l'Agost, a les set ja és fosc.

-Al Setembre, torna-la a emprendre.

-Al Setembre la migdiada se'n puja al cel.

-Quan l'Octubre és a la fi, Tots Sants són aquí.

-Quan Novembre ve, abriga't bé.

-Per Nadal, cada ovelleta al seu corral.

-Per Nadal, qui no estrena, res no val.

-Nadal en dilluns, festes a munts.

LA PROSA CATALANA

Fent camí cap a la novel·la

Com ja hem esmentat en articles anteriors, els primers escrits literaris de la renaixença i del període romàntic foren escrits en castellà. La tradició així ho marcava: havia estat molt pesant la influència del segle XVIII uniformista i centralitzador; tanmateix, en el XIX, l'absolutisme de Ferran VII també hi col·laborà en aquest sentit; per tant, la consciència de la validesa de la llengua pròpia com a eina literària va estar posada en dubte durant molt de temps. Com a conseqüència, els poetes dels Jocs Florals, com ja vàrem estar exposant, es queixen de no saber prou bé el català. Amb tot, la prosa catalana serà encara més tardana que la poesia.

La prosa a Catalunya, en el seu camí envers la novel·la, començarà pel quadre de costums, que s'identificarà amb els primers escrits catalans de la premsa. Aquests quadres de costums són descriptius, amb un petit fil narratiu. Recordem autors com Bosch de la trinxeria, Jenís i Aguilar, Maria Domenec. Es pot afirmar que tant poetes com assagistes, periodistes... tothom escrivia quadres de costums o petites narracions, i és que per arribar a la novel·la es requereix una tècnica arquitectònica quant a llengua que per les circumstàncies socio-polítiques esmentades, ningú poseeix encara. Un xic més tard, i també dins el Romanticisme, tindrem la novel·la històrica, que tampoc no és autèntica novel·la. Ni el llenguatge ni el traç general són remarcables en aquest sentit.

El conreu de la novel·la no serà evident fins a finals del segle XIX, en plena Restauració Borbònica. Un autor i obra del qual pot ésser considerada com novel·la és Martí Genís i Aguilar, esmentat ja com autor de quadres de costums; la seva obra escrita en un període ocupat per l'èmbat de la tècnica realista, té un to romàntic i ingenu que pot arribar a suggestionar el lector. Per altra banda podem fer esment d'una obra que sí s'adapta a l'època, plena de realisme descriptiu: la família dels Garrigues de Pin i Soler. Si més no, l'autor que deixà un veritable testimoni dins el camp de la novel·la d'aquest temps fou Narcís Oller. Títol de naturalista, la qual cosa pot resultar molt discutible, va escriure un bon grapat d'obres que retraten amb molta fidelitat la Catalunya de finals de Segle XIX. La seva tècnica anà millorant pas a pas, i del desig de realisme i pintura social palesos en La Papallona, passen a la perfecta pintura social d'un estament desencaixat com fou la menestralia enriquida per l'especulació borsària com se'ns presenta en La febre d'or. La obra més característica i espontània és l'escanyapobres, presenta el tipus de pagès avar preocupat sols en amuntegar diners. La darrera obra de N. Oller fou Pilar Prim; la tècnica emprada en aquesta obra

anirà una passa més endavant; la introspecció psicològica domina tot -- el panorama del llibre i l'acció queda en un segon terme. Això l'apropa als autors que més tard prendran el nom de modernistes.

Dins l'època de la Restauració hi trobem també uns fets socials que no podem deixar de banda, així l'accentuació del catalanisme. Ara ja -- s'anirà obrint un sec entre la burgesia i la part treballadora de les fàbriques, la qual pren consciència de classe i crea partits polítics i sindicats. Les formulacions del catalanisme ja són plenament autonòmiques i cerquen les vies per arribar a l'autonomia.

Aquest període representa la consolidació de la Renaixença com moviment; ençà queden les justificacions, el sentit de la lluita que -- portaren a terme molts escriptors i revolucionaris catalans. Amb tot, el català s'extendí i els noms d'autors com Verdaguer, Guimerà, N. Oller ...asseguren la solidesa de la literatura catalana al tombant del segle XX.

Atalaia

Toe d'atenció als socis del futbol

Ja fa un any que l'actual junta va prendre les responsabilitats de tirar endavant el futbol a Artesa, després de bastants anys que es reduïa tants sols a partits que els petits del poble realitzaven d'una manera més o menys habitual. Doncs bé, enguany s'ha intentat i em sembla que s'ha aconseguit que el futbol sigui una realitat no tant sols a escala dels infants, sinó a escala inclús d'amateurs cosa molt difícil havent-hi un precedent com el que fa anys va acabar amb el futbol a Artesa i que tots coneixem prou bé. Al dir realitat no em refereixo tant sols a la satisfacció que puguin sentir els onze homes que salten al terreny de joc, si nó també ho faig extensible a tota aquella massa de socis i d'afecionats que habitualment baixen a veure els partits i al caliu que creen, perquè si el club de futbol d'Artesa ha d'ésser alguna cosa és caliu, no el caliu que neix del fet de guanyar partits si nó el d'aconseguir el fer uns fonaments entre jugadors i afecionats, d'aconseguir en una paraula una convivència d'amics que es senten cada vegada més arrelats al poble i per qué no, més arrelats els uns amb els altres.

A la boca d'un jugador com el que firma aquest article, aquestes paraules potser semblaran gratuïtes i afalagadores, però molt lluny de la meua intenció és ara alabar a aquesta o qualsevol junta que pugui estar al front del club, el que vull dir, i enllaçant amb la frase que encapçala aquest escrit, és que el proper dia 20 d'abril hi haurà unes votacions per elegir una junta nova (la que hi havia enguany era de caracter provisional) entre tots els socis. Des d'aquí us prego que no hi falteu i per favor penseu i mediteu bé sobre qui seran les persones més idonies per a dirigir els destins del club. Tingue en compte que el futbol serà possible si hi ha continuïtat i que aquesta continuïtat dependrà totalment de la gent que el proper dia 20 elegirem.

Torno a insistir sobre el mateix, baixeu tots a la reunió i per favor penseu a qui voteu

F.G.

Acas creus que som
a Artesa
foraster?

